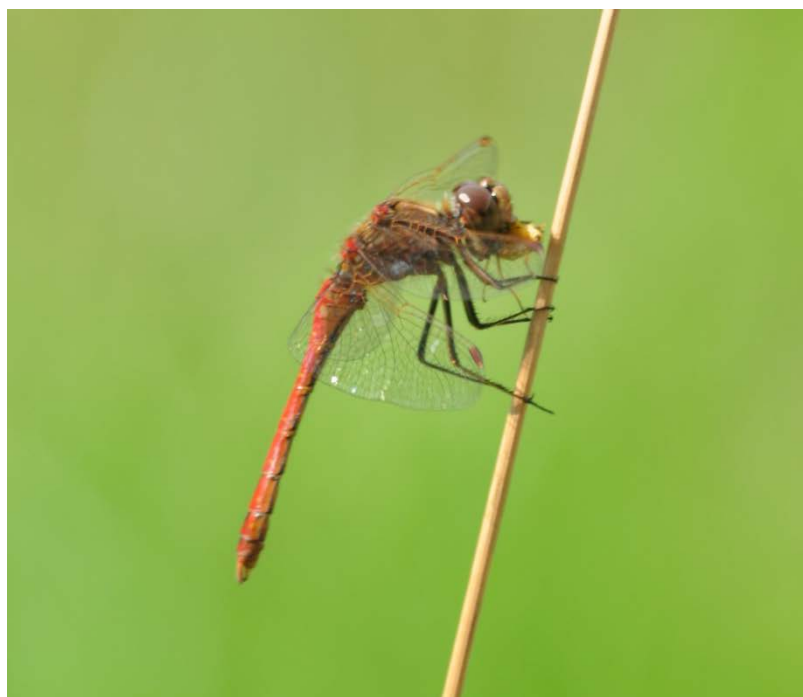

2011

Årsrapport för projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014

Naturskyddsföreningen
Skåne

Med ekonomiskt stöd från:

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

REGION SKÅNES MILJÖVÅRDSFOND

Samt kommunerna: Eslöv, Höör, Vellinge, Kävlinge, Lund, Lomma,
Landskrona, Trelleborg, Helsingborg, Svedala, Höganäs samt Ystad.

Magnus Billqvist, Linda
Birkedal och Linda Strand

Innehållsförteckning

Projektbeskrivning.....	3
Bokningsläget	4
2011 års aktiviteter	5
Hemsidan.....	5
Kvalitetssäkring	5
Rapporter 2011	6
Rapporterade arter 2009-2011	6
De mest rapporterade arterna 2009-2011.....	7
De minst rapporterade arterna 2009-2011.....	8
Nya arter under projektperioden.....	9
Intressanta fynd eller arter som vi vill uppmärksamma.....	10
Efterlysningar inför säsongen 2012.....	12
Arter per kommun 2009-2011	13
Eslöv.....	13
Helsingborg.....	14
Höganäs.....	15
Höör.....	16
Kävlinge	17
Landskrona	18
Lomma.....	19
Lund.....	20
Svedala	21
Trelleborg	22
Vellinge.....	23
Ystad	24
Tack till.....	24
Referenser	25
Bilaga: Ny inventeringsblankett för 2012.....	26

Projektbeskrivning

Projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014 är ett inventeringsprojekt som drivs av Entomologiska sällskapet i Lund, Lunds Naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge under perioden 2009-2014. Inventeringen sker under fem år men projektet löper över sex år. Tanken med detta är att eventuella kunskapsluckor ska kunna fyllas under sjätte året. Projektledning består av Linda Strand (Entomologiska Sällskapet i Lund), Magnus Billqvist (Naturskyddsföreningen i Skåne) och Linda Birkedal (Lunds Naturskyddsförening).

Projektets huvudsakliga syfte är att förbättra kunskapen om den skånska trollsländefaunan samt stimulera intresset för natur och insekter hos allmänheten. Trollsländor är en väl avgränsad grupp som innehåller ett relativt sett litet antal arter vilka går att lära sig utan alltför stora förkunskaper. Deltagare i projektet kommer också att få fina naturupplevelser. Genom att kartlägga trollsländefaunan ökas kunskapen om arterna och uppföljningsbara mål kan sättas för att säkra deras framtid. Ambitionen är att många nya lokaler för olika trollsländearter kommer att hittas. När väl lokalerna är kända kan också populationerna bevakas genom uppföljning. Kanske kan detta femåriga inventeringsprojekt vara en inkörsport för att så småningom påbörja en nationell miljöövervakning av trollsländor?

Själva inventeringen i Projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014 sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Studieförbundet och de skånska kommunerna **Eslöv, Höör, Vellinge, Kävlinge, Lund, Lomma, Landskrona, Trelleborg, Helsingborg, Svedala, Höganäs** samt **Ystad**.

Projektet är tänkt att mynna ut i en rapport/bok över Skånes trollsländefauna. Varje år kommer det att skrivas en årsrapport som deltagarna kommer få ta del av. Deltagarna väljer en eller flera 5 x 5 km-rutor (se figur 1) att inventera. Så många som möjligt av sju olika vattenmiljöer, beskrivna under "Biotopbeskrivningar" i manualen, identifieras i varje inventeringsruta och besöks vid minst tre tillfällen (för-, hög- och sensommar). Alla arter av trollsländor och antalet individer för varje art noteras och rapporteras sedan till Artportalens rapportsystem för småkryp under syftet "Trollsländor i Skåne". Projektet fokuserar främst på inventering av vuxna trollsländor, men det står förstås deltagarna fritt att inventera genom insamling av t ex larver och exuvier.

Alla deltagare i projektet erhåller boken "Trollsländor i Sverige – en fälthandbok", inventeringsmanual, inventeringsblanketter och kartor över sin inventeringsruta. All info går dessutom att hitta på projektets webbsida www.trollsländor.se. Dessutom anordnas exkursioner samt kurser i hur man går tillväga i fält, vid hantering och bestämning av trollsländor och hur man rapporterar fynd till Artportalen. Projektet blir det första i sitt slag i Skåne och som deltagare gör man därför en viktig insats.

För mer information, anmälan och bokning av rutor besök projektets hemsida:

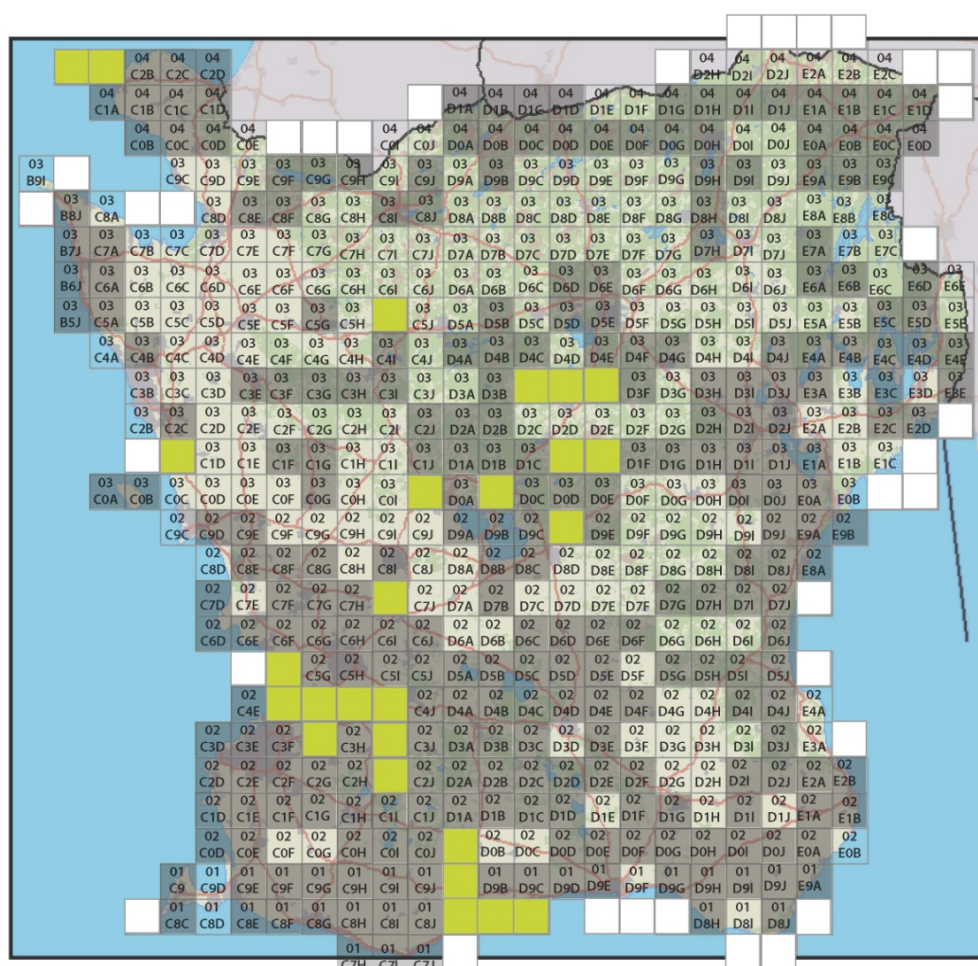
www.trollsländor.se

Bokningsläget

Vid årsskiftet 2009/2010 var 175 rutor bokade. Ett år senare är 228 rutor bokade (31/12 2010) vilket är långt fler än vi vågat hoppats på. I skrivande stund är 274 av 530 rutor bokade. Det finns numera också ett antal färdiginventerade rutor vilket vi är glada för. Vi hoppas att många fler avrapporterar sina rutor under 2012 och kanske t o m bokar en ny ruta. Glöm inte bort att det enda som krävs är tre besök per ruta! Vi kräver inte att rutorna totalinventeras och vi hoppas fler finner det så pass givande att de bokar fler när de första är avklarade. Tveka alltså inte att boka en ny ruta! Vi fixar inte det här utan er!

Känner ni er osäkra på att rapportera på Artportalen så säg till för då hjälper vi er gärna. Under kurser och på träffar har vi visat hur man gör, men fortfarande innebär det för många ett hinder. Ny version av Artportalen är planerad under 2012 och vi behöver kanske då uppdatera er på hur den fungerar och vilka saker som är nya.

Aktuella bokningsläget hittas här: <http://www.trollslandor.se/sida1.html>

Bokningsläget 14/8 2012

Bokad ruta (270): de rutor som till dags dato bokats.

Slutredovisad ruta (26): de rutor som till dags dato rapporterats som färdiginventerade.

Ledig ruta (203): de rutor som i dagsläget är tillgängliga att boka.

Ruta som utgår (34): rutor som är undantagna för att de är otillgängliga pga beträdnadsförbud eller ligger till största delen till havs eller i angränsande landskap.

Totalt 533 rutor (de som ligger i Hallands län men i landskapet Skåne ingår ej).

Boka rutor gör du genom *magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se*, 046/33 56 51, 0733/204 777. Glöm inte lämna namn, adress, telefon och epostadress.

Figur 1. Bokningsläget 14/8 2012.

2011 års aktiviteter

Under 2011 har projektet genomfört följande:

- 8 maj Kickoff i Lund.
- 28 maj Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.
- 1-7 juli inventeringsläger vid Hjertasjötorpet i nordöstra Skåne.
- 2 juli Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.
- 21 aug Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.
- 2-4 sept Utställare på Falsterbo Bird show
- 4 dec Julfest i Lund för inventerarna.

Hemsidan

Hemsidan www.trollsländor.se kom till i februari 2009. På hemsidan hittar du bland annat länkar för rapportering, inventeringsmanual, bilder, uppgifter över bokade respektive lediga rutor, nyhetsblad, flygtider, kalendarium och kontaktuppgifter. Linda Strand och Tommy Karlsson är hemsidesansvariga och de mottager tacksamt era synpunkter eller frågor. Ni kan alltid se, allra längst upp till höger, när hemsidan uppdaterades senast.

Kontakt: linda@faunacoll.se .

Alla synpunkter välkomnas!

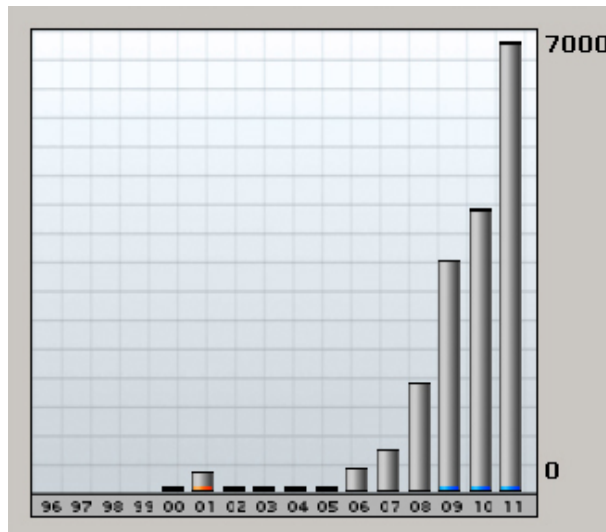
Kvalitetssäkring

Alla observationer som rapporteras i Skåne under projektperioden kvalitetssäkras genom Artportalens validerarfunktion. Denna fungerar på så sätt att auktoriserade specialister ("validerare") granskar och bedömer fynd. För Projekt Trollsländor i Skåne verkar Linda Strand och Linda Birkedal (fr o m 2011) som validerare. Valideringen genomförs genom en dialog mellan validerare och rapportör där valideraren klassar fynden efter grad av säkerhet. Om belägg (bild eller insamlad slända) ej redovisats för rapporter av arter med beläggkrav i projektet (se inventeringsmanual) eller för anmärkningsvärda fynd av andra arter (t ex från en helt oväntad miljö, ny för landet eller vid udda tidpunkt på året), klassas fyndet som **"Behöver åtgärdas/dokumenteras av rapportören"** och rapportören ombeds att dokumentera fyndet. Fynd som saknar belägg, men som utifrån miljö och tidpunkt sannolikt är riktiga klassas som **"Fyndet ogranskat, bedömt som rimligt/sannolikt"**. Fynd med annan dokumentation klassas som **"Fyndet säkerställt baserat på tillgänglig dokumentation"** och fynd där insamlat belägg eller bild har redovisats klassas som **"Fyndet säkerställt baserat på granskat belägg"**.

De arter vi vill ha belägg på är markerade med asterisk* i inventeringsblanketten och även här nedan. Observera att det finns en ny inventeringsblankett för 2012. Träffar man på en sådan trollslända bör man artbestämma den en extra gång och dokumentera fyndet väl genom foto eller belägg. Annars finns det risk för att vi inte kan tillgodoräkna fyndet. Vilka dessa arter är kan komma att ändras fler gånger under projektets gång, när vi får bättre kunskap om deras förekomst i landskapet. För att underlaget för detta ska vara ordentligt underbyggt är det extra viktigt att dokumentera dessa fynd. Håll utkik på hemsidan www.trollsländor.se under nyheter!

Rapporter 2011

Alla våra uppgifter om fynd är hämtade från Artportalen, men vi förväntar oss att under projektet få in en del även i pappersform. Fynden är inte nödvändigtvis rapporterade av den eller de som bokat respektive ruta. Under första året (2009) gjordes det 3 553 rapporter, vilket var mer än det totalt inrapporterats 1900-2008 (3 200). Under 2010 ökade rapporteringen till 4 300 och under 2011 lämnades 6 899 rapporter. Denna drastiska ökning beror på projektet och det allmänt större engagemanget som trollsländorna väckt dessa år. Fördelningen av fynd per år under den senaste tioårsperioden syns i följande figur.

Rapporterade arter 2009-2011

Under 2009 rapporterats 48 arter i Skåne, vilket under 2010 steg med tre till 51 arter och 2011 steg denna siffra till hela 54 arter. Mest spännande 2009 var populationen av **spetsfläckad trollslända*** *Libellula fulva* som för första gången på över 70 år upptäcktes i Skåne. Inför säsongen 2010 efterlystes **griptångsflickslända*** *Coenagrion armatum* och **bred kärrtrollslända*** *Leucorrhinia caudalis* och båda dessa hittades mycket glädjande under året. Den tredje nya arten 2010 var *Aeshna affinis** som under året sågs i landet (och Skåne) för första gången. Under 2011 tillkom två nya arter för Skåne: *Anax parthenope** och **vandrande mosaikslända*** *Anax ephippiger*, vilket för upp Skåne i toppen på landskapslistan.

De rutor där flest arter rapporterats, men inte nödvändigtvis av den eller de som bokat rutan, listas nedan. De flesta rutor, även dessa tio, kan ha någon eller några fler arter att bjuda på under 2012-2013, men har man kommit upp i så många som 30 arter får man nog ut mer av att boka fler rutor.

De rutor som innehåller flest arter är inte oväntat sådana med många olika biotoper. Det borgar förstås för en mångfald av trollsländor, vilket också visar på betydelsen av att söka upp olika typer av vatten istället för många av samma typ. Besöker man 15 dammar i jordbruksmark ger de första 1-3 troligen samtliga arter som finns där. De andra kan besökas i mån av tid och ambition, men är de lika de första är det bättre att lägga den tiden på andra biotoper. Mer om detta återfinns i inventeringsmanualen som du hittar här:

<http://www.trollsländor.se/trollsländemanual20100508.pdf>. Det är troligen inte många, om ens någon, ruta som innehåller samtliga av naturtyperna vi presenterar i manualen.

De elva mest artrika rutorna 2009-2011

Rutans nummer	Rutans namn	Antal arter	Inventerare
03C9G	Rössjön	38	Patric Carlsson
02C2I	Holmeja	35	Magnus Billqvist
02D5A	Revinge V	33	Jan Pröjts
02D5B	Harlösa	33	Erik Svensson
03D0A	Munkarp	32	Lars Johansson
02D4B	Vomb	31	Erik Svensson
02C8E	Saxtorp	31	Patrik Lund
03D1E	Äsphult	30	Torgny Gustafsson & Ruth-Aimée Kornfeldt
02C3J	Genarp	30	Sigvard Svensson
03D0C	Fogdaröd	30	Andreas Oxenstierna
03E1A	Rinkaby (V)	30	Ivan Kruys

De mest rapporterade arterna 2009-2011

De fem mest rapporterade arterna är hittills ganska väntat **sjöflickslända** *Enallagma cyathigerum* (1125 rapporter), **fyrfläckad trollslända** *Libellula quadrimaculata* (880), **större kustflickslända** *Ischnura elegans* (838), **allmän smaragdflickslända** *Lestes sponsa* (788) och **brun mosaikslända** *Aeshna grandis* (787). Alla dessa är allmänna arter med stor utbredning, lång flygperiod och som dessutom är ganska enkla att artbestämma. De är också generalister och återfinns i de allra flesta biotoper. Enda skillnaden gentemot tidigare är att allmän smaragdflickslända kommit in på topp fem.

Om vi istället ser på de arter som rapporterats från flest rutor, är ordningen något omkastad och någon art är ersatt av andra. Här är det istället **fyrfläckad trollslända** *Libellula quadrimaculata* och **blodröd ängstrollslända** *Sympetrum sanguineum* (båda 202) som är de mest förekommande. **Brun mosaikslända** *Aeshna grandis* (201), **sjöflickslända** *Enallagma cyathigerum* (199) och **allmän smaragdflickslända** *Lestes sponsa* (193) är också mycket rapporterade från väldigt många rutor. Även blodröd ängstrollslända är generalist men har inte lika lång flygtid.

De tio mest rapporterade respektive mest spridda arterna 2009-2011.

Antal rapporter	Art	Antal rutor	Art
1125	Sjöflickslända	202	Fyrfläckad trollslända
880	Fyrfläckad trollslända	202	Blodröd ängstrollslända
838	Större kustflickslända	201	Brun mosaikslända
788	Allmän smaragdflickslända	199	Sjöflickslända
787	Brun mosaikslända	193	Allmän smaragdflickslända
757	Mörk lyrflickslända	175	Ljus lyrflickslända
744	Blodröd ängstrollslända	175	Tegelröd ängstrollslända
714	Ljus lyrflickslända	174	Större kustflickslända
578	Tegelröd ängstrollslända	170	Mörk lyrflickslända
572	Höstmosaikslända	161	Höstmosaikslända

De minst rapporterade arterna 2009-2011

Här redovisar vi kort något om de minst rapporterade arterna. En asterisk* efter arten visar att vi har krav på dokumentation för att observationerna ska godkännas för publicering.

Vinterflickslända* *Sympecma fusca* (4 rutor) hittades under 2011 trots efterlysningar endast på två nya lokaler och fortsätter därmed gäcka oss. Det finns flera skäl till att arten inte hittats i den utsträckning som man kunde ha förväntat sig. Det första är förstås helt enkelt att den kanske är ovanlig eller att den inte uppmärksammas. Det kan också vara så, att vinterflicksländan, som har en tydligt utpräglad sydostlig utbredning, finns mest i delar av Skåne som ännu inte besökts i samma utsträckning som rutorna i västra Skåne. Väldigt få rutor i östra Skåne har nämligen bokats och från Danmark finns inga fynd alls, vilket kan ses som ett stöd för teorin att arten hittills saknas i västra Skåne. Vi skriver "hittills", då det mesta tyder på att den i övriga delar av det kända utbredningsområdet i Sverige utökar sitt utbredningsområde.

Även **griptångsflickslända*** *Coenagrion armatum* (5 rutor) hittades under 2011 trots efterlysningar endast på två nya lokaler. Väldigt få fynd finns inrapporterade i Skåne sedan tidigare och arten har gått starkt tillbaka på kontinenten. Griptångsflicksländan är sällsynt men vi hoppas att den inte är fullt så ovanlig som frånvaron av rapporter tycks visa. Det finns äldre litteraturuppgifter från till exempel Silvåkra och Hallandsåsen (Sandhall 2000) så vi hoppas den hittas på fler platser 2012-2014. Arten har en mycket kort flygperiod och lever till stor del över vatten, där den gärna uppehåller sig i bestånd av starr, sjöfräken och vass och kan av den anledningen vara svår att lokalisera. Griptångsflickslända är inte enkel att hitta, inte ens på platser man vet att den finns. Den uppehåller sig helst i vegetationen ute över vatten och flyger oftast inte högre än den omgivande vegetationen. Troligen är den mycket känslig för igenväxning och utdikning.

Första fynden i Sverige av ***Aeshna affinis**** (5 rutor) gjordes på tre platser i Skåne under 2010 och under 2011 sågs den vid två tillfällen. Under 2010 skedde även parning och äggläggning och med en tvåårig larvcykel är det under 2012 vi ska hålla ögonen öppna vid Svarta håll. *Aeshna affinis* är en rörlig art som kan variera stort i antal mellan åren och kan nog påträffas var som helst, liksom andra mosaiksländor. De skånska fynden är gjorda vid en liten våtmark

i inlandet, i ansamlingar av höstmosaiksländor i direkt anslutning till kusten, längs ett skogsbrunn i inlandet och i en kustnära våtmark. Samtliga nordiska fynd är gjorda inom perioden 21/7-25/8.

Grön mosaikslända* *Aeshna viridis* har under 2009-2011 rapporterats från fyra rutor. Alla är från för arten tidigare kända lokaler: Ugglarps mosse (Trelleborgs kommun), Bökeberg/Sjödiken (Svedala kommun) samt Kavrö och Hercules vid Hammarsjön (Kristianstads kommun). Eftersom arten utgör en av EU-arterna är vi extra måna om att få in rapporter om förekomster i Skåne och därför får den som bokar en ruta där vi vet att "värdväxten" vattenaloe *Stratiotes aloides* finns, en särskild karta och flygfoto med växtens förekomst samt ett följebrev. Läger man ihop rapporter av grön mosaikslända i Artportalen med de data ArtDatabanken har så känner vi till nio rutor totalt (*ArtDatabanken 2010*). Men vi känner till minst 40 platser med vattenaloe som växer i 28 olika rutor (*Lunds Botaniska Förening 2009*) så vi hoppas innerligt att rapporterna av grön mosaikslända i slutet av projektet återspeglar detta bättre än idag. En sak som oroar är att den inte rapporterats från flera tidigare kända lokaler, även sådana som besöks mycket flitigt, t ex Stensoffa vid Krankesjön (jfr griptångsflickslända). Detta kan tyda på att dessa lokaler idag är igenväxta eller att vattenaloen på annat sätt missgynnats. Är du intresserad av att leta efter just denna art så kontakta gärna projektledningen.

Under 2011 hittades **mindre glanstrollslända*** *Somatochlora arctica* i fem nya rutor vilket stärker vår bild att arten finns i lämpliga miljöer i norra Skåne. Kanske är den inte ens ovanlig där, utan fyndbilderna speglar istället att det är få aktiva trollsländeintresserade i skogarna i norr. Å andra sidan har arten ganska specifika biotopkrav och verkar vara känslig för igenväxning av de öppna myrarna den föredrar. Den förefaller också vara ganska fåtalig och rapporteras sällan i mer än några enskilda exemplar. En typisk miljö den finns i är samma som fåglar som ljungpipare, grönbena och orre hittas i, arter som alla visar tydligt minskande trender eller till och med har försvunnit som häckfåglar från Skåne.

Nya arter under projektperioden

Under 2011 gjordes landskapets första fynd av **vandrande mosaikslända*** *Anax ephippiger* (1 ruta). Detta var första gången den i Sverige observerats utanför Öland, men liksom där var det i samband med ringmärkning som fyndet gjordes. I Helgolandsfällan på Ottenby på Öland sågs sex individer under två dagar i juni 1995, medan fyndet i Falsterbo gjordes då den fastnade i nät under nattlig ringmärkning. Det låter udda, men den är känd för att natttid kunna lockas av starka lampor, inte minst fyror (som i detta fall) eller fjärilslampor. 2011 var ett år med stora inflöden av arten i Europa. Redan i mars sågs mycket stora antal i södra

Europa, med bland annat 4 000 på en enda plats på Malta den 18 mars och 20 individer i minuten, flygande norrut i Portugal den 6 april. Men redan i oktober 2010 dök den första upp i England, vilken följdes av ett tiotal till – de första att ses där sedan 1998. Två ex dök upp på Färöarna den 13 april, de första trollsländorna av någon art där någonsin.

Precis som vi förutspådde i årsrapporten för 2010 skulle **Anax parthenope*** (2 rutor) komma att ses i Skåne under 2011. Landets första sågs i Småland under 2010, och under 2011 gjordes flera fynd, både på Öland och i Småland. I Skåne sågs patrullerande hanar vid Järavallen och vid Vomb, dessutom sågs fler som inte kunnat styrkas med dokumentation, liksom för övrigt flera andra i andra delar av landet. Om fynden 2010-2011 är en indikator lär vi se mer av denna art framöver.

Intressanta fynd eller arter som vi vill uppmärksamma

Här vill vi uppmärksamma arter som är rödlistade, upptagna på EU:s habitatdirektivlista eller helt enkelt sådana vi vill uppmärksamma utöver de som tagits upp ovan.

Pudrad kärrtrollslända* *Leucorrhinia albifrons* (9 rutor) är upptagen i habitatdirektivet men vi vet ganska lite om dess förekomst i Skåne. Den har sedan tidigare endast rapporterats på Artportalen i två rutor, varför nio redan är ganska bra. Under 2011 rapporterades dock pudrad kärrtrollslända, trots ökad allmän rapportaktivitet, endast från en enda ny ruta. Detta är oväntat då vi förväntat oss mer av den i främst norra och nordöstra Skåne. De olika platserna den finns på skiljer sig mycket åt, allt från öppna, solbelysta dammar i gamla grustag till näringsfattiga, skogsomslutna tjärnar, så vi kan inte ge några speciella tips på vad arten föredrar i Skåne. Pudrad kärrtrollslända är sedan 1960-talet utdöd i Danmark.

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis* är upptagen i habitatdirektivet men förefaller inte vara så ovanligt förekommande i Skåne. Dock har den minskat kraftigt på kontinenten och därför håller vi ett särskilt öga öppet för rapporter av citronfläckad kärrtrollslända. Under 2009-2011 har arten rapporterats från 14 nya rutor, varav fynd från fem nya under 2011. Detta gör att vi nu känner till den från minst 33 rutor vilket redan är mer än en fyrdubbling av de sju som ArtDatabanken har i sina arkiv.

Starr- och gungflymosaikslända* *Aeshna juncea* respektive *Aeshna subarctica* är inte bara svåra att skilja på utan tenderar också att vara svårfångade, vilket många kan vittna om. I 2010 års årsrapport antydde vi, att båda dessa arter bör vara mer förekommande än vad de verkar vara om man tittar på hur de rapporterades under 2009-2010. Under 2011 resulterade detta i att starrmosaikslända nu rapporterats från 50 rutor, en ökning med 23 under endast en säsong. Tyvärr kan inte samma sak sägas om gungflymosaikslända, som endast setts i tolv rutor. Men fyra nya rutor blev det i alla fall under 2011, varav tre som resultat av Inventeringssommarlägret i Lönsboda. Problemet med att särskilja de olika mosaiksländorna och svårigheten att i vissa fall komma åt dem, lyser igenom då tips på att skilja dessa åt är något många önskat sig mer av under våra kurser och exkursioner. Kontakta gärna oss i projektledningen om du är osäker eller vill ha hjälp med svåra arter som dessa.

Mindre kustflickslända* *Ischnura pumilio* (16 rutor) anses ha ökat kraftigt och från att tidigare ha varit rödlistad som VU ("Sårbar") försvann den ur rödlistan efter den revidering

som presenterades i april 2010. Arten hittades i tre nya rutor 2009, fem 2010 och fem även under 2011 så förändringen av statusen i rödlistan verkar förnuftig. Samtidigt är det välkänt att mindre kustflickslända kraftigt kan skifta i antal mellan åren. Framtiden får utvisa om de senaste åren varit bra eller dåliga. Klart är att den under projektperioden vissa år uteblivit helt från tidigare kända lokaler, kanske för att dessa torkat ut under heta somrar. Fyndmässigt ligger lokalerna, med undantag från skogsbygderna, ganska väl spridda över nästan hela Skåne. Att mindre kustflickslända i sydväst och längs syd- och västkusten endast rapporterats från en enda lokal är något förvånande.

Under 2009 förbryllades vi över förvånansvärt få rapporter av **kraftig smaragdflickslända*** *Lestes dryas*. På grund av detta ville från och med 2010 att fynd av kraftig smaragdflickslända skulle dokumenteras. Under 2010 rapporterades arten glädjande nog från 14 rutor, vilket under 2011 steg till totalt 33. Fortfarande är dock kraftig smaragdflickslända långt ifrån den vanliga art vi trodde den skulle vara. Inventeringsprojektet i Östergötland, som började ett år före oss (2008), har noterat samma sak men i ännu högre grad, med endast en handfull fynd de första två åren och inga alls vare sig 2010 och 2011. Är detta en trend eller en tillfällighet, har arten gått kraftigt tillbaks eller har den aldrig varit så allmän som man utgått ifrån? Framtiden får utvisa detta, men vem kunde tro, att vi i Skåne skulle ha fler fynd, lokaler och rutor med den i våra ögon betydligt mer sällsynta släktingen mindre smaragdflickslända *Lestes virens* (se nedan under "Ökande arter")?

Det finns fortfarande en väldigt stor diskrepans i rapporteringen av **större ängstrollslända** *Sympetrum striolatum* (46 rutor) respektive **tegelröd ängstrollslända** *Sympetrum vulgatum* (175). Det är ett otvivelaktigt svårt artpar. Kontakta gärna oss i projektledningen om du är osäker eller vill ha hjälp med svåra arter som dessa.

Ökande arter

Om **tvåfläckad trollslända*** *Epitheca bimaculata* (9 rutor) skrev vi 2010, att "det är en art som kan vara vanligare än rapporterna visar. Detta för att den till mycket stor del flyger ute över öppet vatten och kan vara svår att lokalisera. De kommande åren får väl visa om vi har rätt." Redan under 2011 rapporterades den från troligen minst fem nya lokaler vilket innebär en dubbling av antalet kända lokaler. Det är en svår art att dokumentera då den gärna flyger långt ut över vattnet. Ett tips är att åka ut med kanot eller båt, vilket också kan öka chansen att ta bilder. Vi ser gärna fler bilder av arten då en del av fynden inte är dokumenterade. Vi har dock viss förståelse för svårigheterna med att fotografera en art som flyger ute över öppet vatten. Ett tips är att besöka platsen när det blåser, då sländorna mer än annars tenderar till att sitta i strandvegetationen eller flyga inne i vindskyddade vikar där de kan vara lättare att nå. Ytterligare ett tips är att gå längs med skogsvägar och kolla av gläntor och hyggen där yngre individer och honor gärna flyger. Ett sista tips är att kolla strandvegetationen efter larvhudar vilka är mycket karakteristiska.

Även **vandrande ängstrollslända*** *Sympetrum fonscolombii* har vi flaggat för tidigare år och under 2011 hände det. Tidigare har den setts tre gånger i Skåne men under 2011 sågs den i aldrig tidigare skådat antal och på flera lokaler, och dessutom sågs såväl äggläggande honor som yngre individer som kan tyda på lyckad reproduktion under 2011. Samtliga svenska fynd till och med 2011 framgår av kartan nedan. Det återstår att se under 2012 om trenden

fortsätter, men den kan lika väl helt utebli för så har skett på andra håll, t ex i Danmark. Första fyndet i Finland gjordes för övrigt 2011 och understryker att arten hade ett bra år.

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens* tycks vara lokalt mycket vanlig och på spridning, även om förekomsterna möjligen fluktuerar mycket mellan åren. Arten är en ganska sen nykomling i den svenska faunan som fram till 2008 var rapporterad från endast 14 rutor i Skåne. Mindre smaragdflickslända var tidigare rödlistad som NT ("Missgynnad"), men har utgått efter den revidering av listan som presenterades i april 2010. Under 2009 krävde vi belägg av fynd på arten men från och med 2010 är detta inte längre något krav. Under projektperioden har den nu rapporterats från 40 rutor.

Det första fyndet av **mindre rödögonflickslända** *Erythromma viridulum* (42) i Skåne gjordes 2004. Sedan dess har den koloniserat främst hela sydvästra Skåne och ses där ofta i väldigt många exemplar. Under 2009 rapporterades arten för första gången även i nordöstra Skåne vilket med all tydlighet visar att dess framgångståg fortsätter. Den har nått även Blekinge så gissningsvis är det på grund av få bokade rutor i norr och nordost som vi inte hittills fått hela bilden klar för oss. Det eller så skyr arten skogsbygden.

Några ord måste sägas även om **kejsartrollslända** *Anax imperator* som rapporterades för första gången i Sverige på Gotland under 2003. Nu är den enbart under projektperioden rapporterad från 107 rutor! Även skogsbygden har nu fått påhälsning och de enda områden den ännu ej rapporterats ifrån är sådana med få besökare. Rimligen finns den även där och troligen får vi under projektets gång se att kejsaren helt koloniserat Skåne.

Efterlysningar inför säsongen 2012

Vi upprepar efterlysningen av **fjällmosaikslända*** *Aeshna caerulea* som enligt litteraturen ska ha funnits i Skåne. Den har dock, enligt Catalogus/Artportalen, aldrig observerats i vare sig Halland eller Blekinge och som närmast i norra delarna av Småland. Men vi uppmanar alla med rutor i norra Skåne att även tänka på denna art under inventeringen.

Även **bred kärrtrollslända*** *Leucorrhinia caudalis* vill vi fortsatt efterlysa. Efter att ha hittats på två lokaler i en ruta under 2010 uteblev nya lokaler helt under 2011. Detta är oväntat då vi förväntat oss mer av den i främst norra och nordöstra Skåne. Arten är en aning speciell då den tycks förekomma i fiskrika vatten. De flesta andra arter är känsliga för predation från fisk och undviker därför sådana vatten. Men bred kärrtrollslända är väldigt taggig som larv och därmed särskilt anpassad för att klara detta. Med andra ord kan arten åtminstone i teorin finnas i vatten där det finns ganska få andra arter trollsländor. I andra delar av landet ser man den ofta i ganska triviala skogstjärnar med näckrosor. Bred kärrtrollslända är för övrigt försvunnen från Danmark sedan början av 1900-talet.

Första årets roligaste fynd var (åter)upptäckten av en population **spetsfläckad trollslända*** *Libellula fulva* upp- och nedströms Stockamöllan. Den fanns där för ca 75 år sedan. Efter att ha minskat och helt försvunnit i andra delar av Europa har arten återkommit ganska starkt på senare år. Orsaken är okänd, men det spekuleras i att bättre vattenkvalitet kan ligga bakom. På andra håll i landet har den hittats på nya lokaler men i Skåne har vi ännu inte hittat den i fler rutor än de i anslutning till Stockamöllan. Man kan tycka att det finns gott om vattendrag med samma förutsättningar så vi fortsätter hoppas att den dyker upp även på andra platser under inventeringens gång.

Förutom fjällmosaikslända finns det även fler svenska arter som ännu inte har rapporterats från Skåne: **dvärgflickslända*** *Nehalennia speciosa* (finns på Själland och i norra Småland) och **vassmosaikslända*** *Aeshna serrata* (på spridning, har hittats även i Danmark).

Avslutningsvis finns det fortsatt några arter som liksom, *Aeshna affinis**, *Sympetrum pedemontanum** (sågs i Småland 2011) och *Anax parthenope**, tidigare inte setts i landet men som kan dyka upp här. Några av dessa är *Chalcolestes viridis** (finns som närmast i Danmark), *Crocothemis erythraea** (finns i Tyskland) och *Ortehtrum brunneum** (även den i Tyskland). Håll utkik!

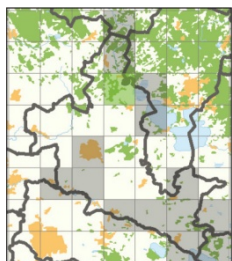
Arter per kommun 2009-2011

De kommuner som bidrar med ekonomiska medel till projektets genomförande presenteras nedan. Observera att Artportalen inte sorterar bort rapporter ej godkända för publicering så enstaka datafel kan tills vidare förekomma. Under 2011 tillkom Höörs kommun bland bidragande kommuner. I genomgången nedan betyder en asterisk vid artnamnet* att arten ska dokumenteras med bild eller belägg för att kunna publiceras. Arter i **fetstil** är av någon anledning särskilt intressanta – läs mer om dem under rubriken **Arter 2009-2011** ovan.

Eslöv

Eslövs kommun har alla förutsättningar för att vara en av Skånes mest artrika kommuner vad gäller trollsländor, eftersom biotopvariationen är stor med allt från riktigt näringsfattiga gölar till näringsrika vassvikar. Detta märks redan, då det trots gott om lediga rutor redan rapporterats många arter. Första årets roligaste fynd, återupptäckten av den tidigare från Skåne försvunna spetsfläckade trollsländan, är från Eslövs (och Höörs) kommun. Under 2010 hittades mindre kustflickslända som fram till i april samma år var rödlistad men nu är borttagen därifrån, liksom spetsfläckad trollslända. Något Eslövs kommun har bra med är arter som finns längs rinnande vatten. Av dessa är det hittills endast kungstrollslända som

saknas, men den tror vi kommer att hittas i kommunen under projektets gång. Vi förutspådde 2010 att ytterligare ett tiotal arter kan hittas och i linje med det tillkom under 2011 månflickslända, kilfläckslända och nordisk kärrtrollslända.

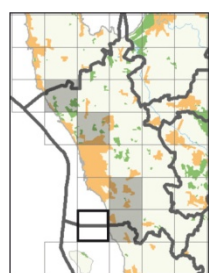
Totalt:	26 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	9
Undantagna:	0
Arter till 2008:	11
Arter till 2011:	32
Resultat:	+21

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
 Flodflickslända *Platycnemis pennipes*
 Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
Månflickslända *Coenagrion lunulatum**
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio**
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
Kilfläckslända *Aeshna isoeles*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
 Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Sandflodtrollslända *Gomphus vulgatissimus*
 Stenflodtrollslända *Onychogomphus forcipatus*
 Guldrollslända *Cordulia aenea*
 Metallrollslända *Somatochlora metallica*
 Myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*
 Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
Spetsfläckad trollslända *Libellula fulva**
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjörollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Helsingborg

I Helsingborg är det fortfarande gott om lediga rutor, trots att ganska många trollsländeintresserade bor i kommunen. Förklaringen till detta är kanske att ganska få spännande biotoper finns kring staden och rutor bokas därför istället i första hand utanför kommungränsen. För inom kommunen ser det på kartorna ut som att den slättdominerade kommunen saknar flera av de biotoper vi eftersöker, som till exempel brunvatten. Däremot finns det flera rinnande vatten, och det tillsammans med att många rutor återstår att boka gör att vi tror att minst fem arter till kommer att hittas under projektiden. Under 2011 tillkom större rödögonflickslända och gulfläckig glanstrollslända.

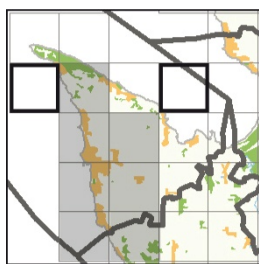
Totalt:	21 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	4
Undantagna:	1
Arter till 2008:	20
Arter till 2011:	27
Resultat:	+7

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens
Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Röd flickslända Pyrrhosoma nymphula
Spjutflickslända Coenagrion hastulatum
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Större rödögonflickslända Erythromma najas
Mindre rödögonflickslända Erythromma viridulum
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Starrmosaikslända Aeshna juncea
Höstmosaikslända Aeshna mixta
Kejsartrollslända Anax imperator

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Guldtrollslända Cordulia aenea
Gulfläckig glanstrollslända Somatochlora flavomaculata
Metalltrollslända Somatochlora metallica
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Mindre sjötrollslända Orthetrum coerulescens
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Höganäs

Större delen av Höganäs kommun är bokad, men förhållandevis få fynd är ännu rapporterade. Trots det har 25 arter setts, vilket motsvarar antalet som tidigare är rapporterade från kommunen. Det gör att Höganäs kommun är den enda kommunen i Skåne som hittills inte ökat sin artskörd under projektets första två år. I kommunen saknas några av de biotoper vi eftersöker, som till exempel brunvatten. Däremot finns det flera rinnande vatten, och det tillsammans med att en del rutor återstår att boka gör att vi tror att minst tio arter till kommer att hittas under projektiden. Under 2011 tillkom starrmosaikslända.

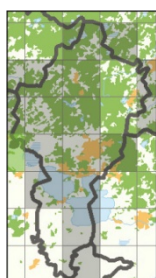
Totalt:	15 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	7
Undantagna:	2
Arter till 2008:	25
Arter till 2010:	25
Resultat:	+0

Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Spjutflickslända Coenagrion hastulatum
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Mindre kustflickslända Ischnura pumilio*
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Starrmosaikslända Aeshna juncea
Höstmosaikslända Aeshna mixta

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Citronfläckad kärrtrollslända Leucorrhinia pectoralis
Nordisk kärrtrollslända Leucorrhinia rubicunda
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Höör

Höörs kommun utgörs av ganska stora delar som har eller kan ha stora värden trollsländemässigt. Kommunen uppvisar stor rikedom på trollsländebiotoper vilket bevisas av att det setts hela 40 arter. Sen att kommunen råkar ha flera mycket trollsländeintresserade personer boende i området bidrar förstås det med. Bland de 40 arterna märks särskilt spetsfläckad trollslända som var 2009 års roligaste fynd. Återupptäckten av den tidigare från Skåne försvunna arten gjordes längs Rönneå och den har nu setts där på flera platser, även i grannkommunen Eslöv. När man pratar om Höörs kommun och trollsländor kan man inte undgå att nämna tvåfläckad trollslända. Denna svårседda art har en historisk förekomst i Dagstorpssjön var många trollsländeskådare begett sig under lång tid, även från andra länder. En viss trollsländeturism med andra ord.

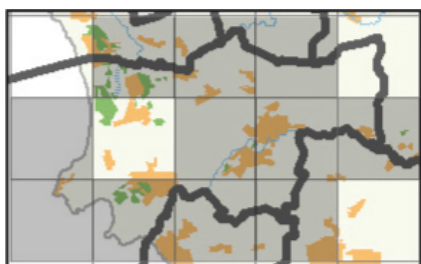
Totalt:	23 rutor
Färdiga:	1
Bokade:	18
Undantagna:	0
Arter till 2008:	29
Arter till 2011:	40
Resultat:	+11

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*
 Flodflickslända *Platycnemis pennipes*
 Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
Månflickslända *Coenagrion lunulatum**
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
 Starrmosaikslända *Aeshna juncea*
 Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
Gungflymosaikslända *Aeshna subarctica**
 Kejsartrollslända *Anax imperator*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Sandflodtrollslända *Gomphus vulgatissimus*
 Stenflodtrollslända *Onychogomphus forcipatus*
 Kungstrollslända *Cordulegaster boltonii*
 Guldrollslända *Cordulia aenea*
 Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*
 Metalltrollslända *Somatochlora metallica*
Tvåfläckad trollslända *Epitheca bimaculata**
 Myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*
Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*
 Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
Spetsfläckad trollslända *Libellula fulva**
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum*
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Kävlinge

Kävlinge är till stora delar en jordbrukskommun med lite skog och ganska få våtmarker. Ändå har flera roliga fynd gjorts och ganska många arter har rapporterats. De allra flesta är dock rapporterade från samma ruta och från de flesta andra har vi ännu inte några rapporter. Populationen av pudrad kärrtrollslända i Jordbrodammen som hittades under 2009 är den enda kända i hela sydvästra Skåne. Den är känd från endast åtta övriga rutor i hela Skåne och är med på EU:s habitatdirektivlista så alla fynd är av stort intresse. Vi förutspådde 2010 att ytterligare minst sju arter bör kunna hittas i Kävlinge kommun, inte minst sådana som finns längs rinnande vatten. Under 2011 tillkom flodflickslända, blågrön mosaikslända, citronfläckad kärrtrollslända, *Anax parthenope* och vandrande ängstrollslända. De två sistnämnda är av extra stort intresse då båda arterna tillhör gruppen som är på gång att kolonisera landet.

Totalt:	14 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	11
Undantagna:	0
Arter till 2008:	25
Arter till 2011:	32
Resultat:	+7

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*

Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*

Flodflickslända *Platycnemis pennipes*

Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Större rödögonflickslända *Erythromma najas*

Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Anax parthenope*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*

Guldtrollslända *Cordulia aenea*

Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*

Metalltrollslända *Somatochlora metallica*

Pudrad kärrtrollslända *Leucorrhinia albifrons**

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

Vandrande ängstrollslända *Sympetrum fonscolombii**

Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Landskrona

Landskrona liknar Kävlinge så till vida, att det är till stora delar en jordbrukskommun med lite skog och ganska få våtmarker. Veldig få rutor har hittills bokats i Landskrona kommun som har ungefär samma förutsättningar som Kävlinge vad gäller möjliga arter. 25-30 arter bör kunna hittas, inte minst som det finns fina rinnande vatten i kommunen. En försiktig prognos 2010 var att ytterligare minst sex arter hittas under projektets gång. Inga rapporter kom in över huvud taget från Landskrona kommun under 2010 men desto fler under 2011. Då tillkom mindre rödögonflickslända, guldrollslända och metallrollslända.

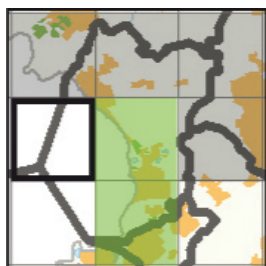
Totalt:	15 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	7
Undantagna:	1
Arter till 2008:	16
Arter till 2011:	25
Resultat:	+9

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens
Blå jungfruslända Calopteryx virgo
Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Flodflickslända Platycnemis pennipes
Röd flickslända Pyrrhosoma nymphula
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Mindre rödögonflickslända Erythromma viridulum
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Höstmosaikslända Aeshna mixta
Kejsartrollslända Anax imperator

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Guldrollslända Cordulia aenea
Metallrollslända Somatochlora metallica
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
*Större ängstrollslända Sympetrum striolatum**
Tegelryd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Lomma

Samtliga rutor i Lomma kommun bokades redan första året, vilket borgar för god rapportering. Dock har inte så många rapporter inkommit ännu. Vi skrev efter första året, att vi nog kan förvänta oss att antalet arter åtminstone bör uppnå 25. Detta gjorde det redan under 2010, men ytterligare 1-3 arter bör kunna hittas. Att det kanske inte blir fler än så beror på relativt liten variation av våtmarksbiotoper och total avsaknad av en del typer, till exempel brunvatten och sjöar. Det kustnära läget ökar dock chanserna för att något udda ska observeras, vilket det också gjordes under 2011 då vandrande ängstrollslända sågs vid Lomma kustdammar. Under 2011 rapporterades också *Anax parthenope* och griptångflickslända men ingen av dem med tillbehörig dokumentation och därför tas de ej med i statistiken nedan. Rinnande vatten-arter saknas nästan helt trots att Höje å mynnar ut i Lomma. Det verkar som dessa arter – med undantag för de båda jungfrusländorna – helt saknas i sydvästra Skåne.

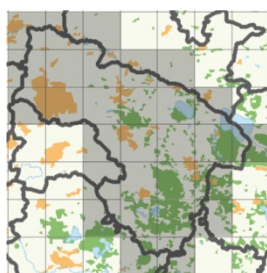
Totalt:	7 rutor
Färdiga:	2
Bokade:	6
Undantagna:	1
Arter till 2008:	14
Arter till 2011:	26
Resultat:	+12

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens
Blå jungfruslända Calopteryx virgo
Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Större rödögonflickslända Erythromma najas
Mindre rödögonflickslända Erythromma viridulum
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Höstmosaikslända Aeshna mixta
Kejsartrollslända Anax imperator

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Guldtrollslända Cordulia aenea
Metalltrollslända Somatochlora metallica
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Vandrande ängstrollslända Sympetrum fonscolombii*
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
*Större ängstrollslända Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Lund

Lunds kommun är inte oväntat mycket väl undersökt även vad gäller trollsländefaunan. Samtliga rutor är bokade och många arter har rapporterats. Trots det saknas det fortfarande helt rapporter från några rutor och ingen ruta har redovisats som klar. För att det ska hittas nya arter i Lunds kommun krävs något alldeles speciellt, vilket också inträffade under 2010 då landets första fynd gjordes här av *Aeshna affinis*. Vi skrev 2010 att vi saknar "tre arter som tidigare rapporterats från kommunen. Grön mosaikslända och griptångsflickslända har tidigare funnits vid Stensoffa, men lyser helt med sin frånvaro i de senaste årens rapporter. Rapporter av vinterflickslända har inte gjorts med vederbörlig dokumentation och tas därför inte med här. Ska artlistan i Lunds kommun späs på krävs det nästan att någon av dessa tre arter hittas, för de övriga biotoper som skulle kunna ge andra arter saknas (till exempel gungflyn med brunvatten och vattendrag i skog)." Under 2011 inträffade detta och vi kan nu tillföra vinter- och griptångsflickslända till kommunlistan. Dessutom gjordes ett av Skånes hittills mycket få fynd av *Anax parthenope*. Vi tycker det är dags att det även ses grön mosaikslända men allra helst, att det börjar slutredovisas rutor.

Totalt:	28 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	28
Undantagna:	0
Arter till 2008:	38
Arter till 2011:	43
Resultat:	+5

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*

Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*

Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Vinterflickslända *Sympecma fusca**

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*

Flodflickslända *Platycnemis pennipes*

Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*

Griptångsflickslända *Coenagrion armatum**

Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*

Månflickslända *Coenagrion lunulatum**

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio**

Större rödögonflickslända *Erythromma najas*

Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*

"Blå mosaikslända" *Aeshna affinis**

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Kilfläckslända *Aeshna isocles*

Starrmosaikslända *Aeshna juncea*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Anax parthenope*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*

Sandflodtrollslända *Gomphus vulgatissimus*

Guldtrollslända *Cordulia aenea*

Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*

Metalltrollslända *Somatochlora metallica*

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*

Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Mindre sjötrollslända *Orthetrum coerulescens*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*

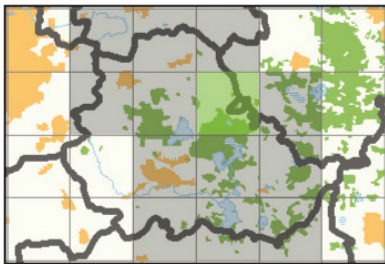
Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Svedala

Svedala är en kommun med mycket fina förutsättningar för en riktigt rik trollsländefauna. Det saknas egentligen inga våtmarksbiotoper, utan istället är det ett i dessa sammanhang något ofördelaktigt geografiskt läge som håller nere antalet arter. Rinnande vatten-arter saknas därför helt, med undantag för blå- och blåbandad jungfruslända. I nuläget tyder nämligen det inkomna materialet på, att de övriga arter som finns längs vattendrag helt saknas i sydvästra Skåne. Flodflickslända, sandflodtrollslända, stenflodtrollslända, kungstrollslända, spetsfläckad trollslända och även blå jungfruslända verkar inte ha några förekomster eller vara ytterst fåtaliga i Höje och Sege åars vattensystem. Vi skrev 2010, att den sistnämnda arten nog kan hittas i kommunen och möjligen någon art till i så det totala antalet när projektet är över bör vara strax under 40. Under 2011 rapporterades mycket riktigt blå jungfruslända. Även fler lokaler med de mer intressanta arterna bör kunna hittas, då det finns hundratals mindre våtmarker i kommunen som ännu ej inventerats. Det finns flera rapporter av mindre glanstrollslända men ingen med vederbörlig dokumentation. Vi hoppas detta kan komma under 2012-2014 för det skulle skjuta artens kända utbredningsområde flera mil söderut.

Totalt:	15 rutor
Färdiga:	1
Bokade:	12
Undantagna:	0
Arter till 2008:	35
Arter till 2011:	37
Resultat:	+2

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*
 Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
Månflickslända *Coenagrion lunulatum**
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
Kilfläckslända *Aeshna isocles*
 Starrmosaikslända *Aeshna juncea*
 Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Gungflymosaikslända *Aeshna subarctica**
Grön mosaikslända *Aeshna viridis**
 Kejsartrollslända *Anax imperator*
 Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Guld-trollslända *Cordulia aenea*
 Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*
 Metall-trollslända *Somatochlora metallica*
 Myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*
Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*
 Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Trelleborg

Trelleborgs kommun är mycket rik på småvatten men fullständigt dominerat av jordbruksmark och få ytor med skog. Det saknas därför en del biotoper och när det kommer till vattendragen gäller samma sak här som i Svedala kommun (se ovan). Ugglarps mosse är ett Natura 2000-område och något så ovanligt som ett dito som inrättats på grund av en trollsländeart – dock inte grön mosaikslända som man kan tro, utan citronfläckad kärrtrollslända. Det finns en del fina biotoper, särskilt i den norra delen av kommunen, som inte inventerats än och med det i beaktande tror vi att ytterligare minst fyra arter på sikt kommer att tillföras artlistan. Kommunens läge kan också ge någon spännande art från andra sidan Östersjön, precis som under 2010 då *Aeshna affinis* hittades i en trädgård inne i Trelleborg. Under 2011 tillkom starrmosaikslända, svart ängstrollslända och citronfläckad kärrtrollslända.

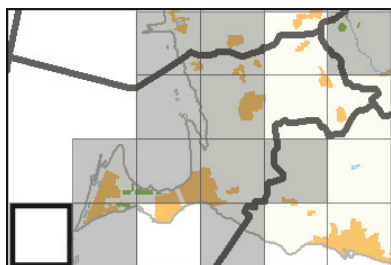
Totalt:	23 rutor
Färdiga:	3
Bokade:	21
Undantagna:	0
Arter till 2008:	22
Arter till 2011:	29
Resultat:	+7

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens
Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Större rödögonflickslända Erythromma najas
Mindre rödögonflickslända Erythromma viridulum
Aeshna affinis*
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Kilfläckslända Aeshna isoceles
Starrmosaikslända Aeshna juncea
Höstmosaikslända Aeshna mixta
Grön mosaikslända Aeshna viridis*
Kejsartrollslända Anax imperator

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Guldtrollslända Cordulia aenea
Gulfläckig glanstrollslända Somatochlora flavomaculata
Metalltrollslända Somatochlora metallica
Citronfläckad kärrtrollslända Leucorrhinia pectoralis
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
*Större ängstrollslända Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Vellinge

Vellinge kommun är till mycket stora delar obanad mark i trollsländesammanhang, och dessutom väldigt fattig på lämpliga biotoper. Kommunen är troligen den med minst antal av de våtmarkstyper vi efterlyser i inventeringsmanualen. Brunvattensjöar omgivna av gungfly, näringsfattiga klarvattensjöar, vegetationsrika kärr, snabbbrinnande vatten i skogsmiljö samt långsamt rinnande vatten i jordbruksmiljö lyser alla med sin frånvaro. Samtidigt bör Vellinge, med anledning av sitt läge, utgöra den kommun med störst chans att hitta tillfälliga gäster (vilket 2011 visade, se nedan). Kanske kan det under projektperioden hittas nya arter för landet i Vellinge kommun? Bland de många badgästerna och fågelskådarna som besöker Falsterbohalvön bör det finnas gott om trollsländeintresserade personer som kan bidra med observationer och bokningar av rutor. Totalt 18 arter hittills är förstås inte något som speglar verkligheten. Minst 13 till tror vi inventerarna kan hitta under de säsonger som återstår. Under 2011 tillkom fynd av *Aeshna affinis* och inte minst Skånes första fynd av vandrande mosaikslända.

Totalt:	16 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	11
Undantagna:	1
Arter till 2008:	13
Arter till 2011:	18
Resultat:	+5

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Större rödögonflickslända *Erythromma najas*

***Aeshna affinis* ***

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Vandrande mosaikslända *Anax ephippiger* *

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

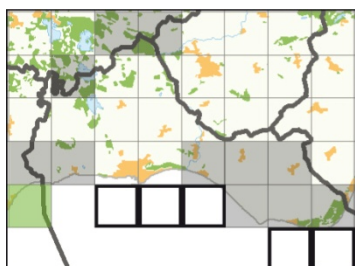
Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum* *

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Ystad

Det finns många fina miljöer i Ystads kommun som rimligen innehåller en del intressanta trollsländor. I nuläget är dock förvånansvärt få rutor bokade och från de som är det har vi ännu inte fått så många rapporter. Kommunen ligger också bra till geografiskt för att där ska dyka upp nya arter för Skåne. Många av rutorna som är lediga ser mycket intressanta ut och finns där de biotoper vi söker kan antalet arter faktiskt bli högre än de 35-37 vi idag förväntar oss. I så fall sällar sig Ystads kommun till en av de mest artrika i Skåne. Vi hoppas få anledning att återkomma till det senare i projektet. Under 2011 tillkom större rödögonflickslända, mindre rödögonflickslända, *Aeshna affinis*, tidig mosaikslända och metalltrollslända.

Totalt:	27 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	11
Undantagna:	5
Arter till 2008:	13
Arter till 2011:	29
Resultat:	+16

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*

Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*

Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*

Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*

Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*

Månflickslända *Coenagrion lunulatum**

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Större rödögonflickslända *Erythromma najas*

Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*

Aeshna affinis*

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*

Guldtrollslända *Cordulia aenea*

Metalltrollslända *Somatochlora metallica*

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Tack till...

Ulf Lundwall på Studieförbundet Skåne-Blekinge, Region Skånes Miljövårdsfond, Länsstyrelsen i Skåne, Tommy Karlsson i Projekt Trollsländor i Östergötland, Eslövs kommun, Helsingborgs stad, Höganäs kommun, Kävlinge kommun, Landskrona kommun, Lomma kommun, Lunds kommun, Svedala kommun, Trelleborgs kommun, Ystads kommun, Vellinge kommun, praktikanterna Minette Lindberg och Cecilia Ljung samt alla som deltar i inventeringen och deltar på våra aktiviteter.

Referenser

ArtDatabanken, 2010. Utdrag med äldre data med skånska förekomster av citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*, grön mosaikslända *Aeshna viridis* och spetsfläckad trollslända *Libellula fulva*.

Askew, R. R, 2004. *The Dragonflies of Europe*. 2nd revised ed. Harley Books, Essex.

British Dragonfly Society, 2010. <http://www.dragonflysoc.org.uk>

Brooks & Lewington, 2010. *Field Guide to the Dragonflies and Damselflies of Great Britain and Ireland*.

Corbet, P & Brooks, S, 2008. *Dragonflies*. The New Naturalist Library. Collins.

Dannelid, E 2008. *Trollsländor i Sverige – en fälthandbok*. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Dijkstra, K-D (ed.), 2006. *Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe*. British Wildlife Publishing, Hampshire.

Fugle og Natur, 2010. <http://www.fugleognatur.dk/>

Fogh Nielsen, O, 1998. *De danske guldsmede*. Apollo Books, Stenstrup.

Gärdenfors, U. (red.), 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, Uppsala.

Gärdenfors, U. (red.), 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, Uppsala.

Lunds Botaniska Förening, 2009. Utdrag med kända förekomster av vattenaloe i Skåne.

Ott, J, 2001. *Expansion of Mediterranean Odonata in Germany and Europe — consequences of climate change*. Ur "Fingerprints of Climate Change".

Sahlén, G, 1996. *Sveriges trollsländor*, 2 uppl. Fältbiologerna, Sollentuna.

Sahlén, G, 2006. *Manual för basinventering av trollsländor*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Sandhall, Å, 1994 i *Skånes Natur* 94:87. Skånes Naturvårdsförbund.

Sandhall, Å, 2000. *Trollsländor i Europa*, 2 uppl. Interpublishing, Stockholm.

Trollsländor i Östergötland, 2010. Årsrapport 2010.

Bilaga: Ny inventeringsblankett för 2012

INVENTERINGSBLANKETT		INVENTERING	
DATUM	RTNUMMER	RAPPORTERATIA ARTIFORALEN (SÄTT IRYSS)	
LOKALISERING		LOKALISERING	
BESÖKARE		BESÖKARE	
PROGRONATER		VID INVENTERING AV LARVER (SÄTT IRYSS)	

♀	♂	♀	♂	Art
				Blå jungfruslända (<i>Calopteryx virgo</i>)
				Blåbandad jungfruslända (<i>Calopteryx splendens</i>)
				Allmän smaragdfläckslända (<i>Lestes sponsa</i>)
				Kraftig smaragdfläckslända (<i>Lestes dryas</i>)
				Mindre smaragdfläckslända (<i>Lestes virens</i>)
				Vandrande smaragdfläckslända (<i>Lestes barbarus</i>) *
				Vinterfläckslända (<i>Sympetma fusca</i>) *
				Sibirisk vinterfläckslända (<i>Sympetma paedisca</i>) EU**
				Flodfläckslända (<i>Platycnemis pennipes</i>)
				Större rödögonfläckslända (<i>Erythronia najas</i>)
				Mindre rödögonfläckslända (<i>Erythronia viridulum</i>)
				Röd fläckslända (<i>Pyrrhosoma nymphula</i>)
				Spjutfläckslända (<i>Coenagrion hastulatum</i>)
				Mänfläckslända (<i>Coenagrion lunulatum</i>) *
				Griptångfläckslända (<i>Coenagrion armatum</i>) *
				Myrfläckslända (<i>Coenagrion johanssoni</i>) **
				Ljus lyrfläckslända (<i>Coenagrion puella</i>)
				Mörk lyrfläckslända (<i>Coenagrion pulchellum</i>)
				Dvärgfläckslända (<i>Nehalennia speciosa</i>) EN **
				Sjöfläckslända (<i>Enallagma cyathigerum</i>)
				Större kustfläckslända (<i>Ischnura pumilio</i>) *
				Mindre kustfläckslända (<i>Ischnura elegans</i>)
				Vassmosaikslända (<i>Aeshna serrata</i>) **
				Fjällmosaikslända (<i>Aeshna caerulea</i>) *
				Höstmosaikslända (<i>Aeshna mixta</i>)
				Starrmosaikslända (<i>Aeshna juncea</i>)
				Gungflymosaikslända (<i>Aeshna subarctica</i>) *

♀	♂	♀	♂	Art
				Blågrön mosaikslända (<i>Aeshna cyanea</i>)
				<i>Aeshna affinis</i> *
				Tidig mosaikslända (<i>Brachytron pratense</i>)
				Grön mosaikslända (<i>Aeshna viridis</i>) EU*
				Brun mosaikslända (<i>Aeshna grandis</i>)
				Kinfläckslända (<i>Aeshna isoeles</i>)
				Kejsartrollslända (<i>Anax imperator</i>)
				Vandrande mosaikslända (<i>Anax ephippiger</i>) *
				<i>Anax parthenope</i> *
				Sandflodtrollslända (<i>Gomphus vulgatissimus</i>)
				Stenflodtrollslända (<i>Onychogomphus forcipatus</i>)
				Grön flodtrollslända (<i>Ophiogomphus cecilia</i>) VU, EU**
				Kungstrollslända (<i>Cordulegaster boltonii</i>)
				Tvåfläckad trollslända (<i>Epitheca bimaculata</i>) *
				Guldtrollslända (<i>Cordulia aenea</i>)
				Metaltrollslända (<i>Somatochlora metallica</i>)
				Gulfläckig glanstrollslända (<i>Somatochlora flavomaculata</i>)
				Mindre glanstrollslända (<i>Somatochlora arctica</i>) *
				Fjälltrollslända (<i>Somatochlora alpestris</i>) **
				Tundratrollslända (<i>Somatochlora sahlbergi</i>) NT**
				Fyrfläckad trollslända (<i>Libellula quadrimaculata</i>)
				Bred trollslända (<i>Libellula depressa</i>)
				Spetsfläckad trollslända (<i>Libellula fulva</i>) *
				Större sjötrollslända (<i>Orthetrum cancellatum</i>)
				Mindre sjötrollslända (<i>Orthetrum coerulescens</i>) *
				Bred kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia caudalis</i>) EU*
				Pudrad kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia albifrons</i>) EU*
				Myrtrollslända (<i>Leucorrhinia dubia</i>)
				Nordisk kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia rubicunda</i>)
				Citronfläckad kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) EU
				Gullfläckad ängstrollslända (<i>Sympetrum flaveolum</i>)
				Vandrande ängstrollslända (<i>Sympetrum fonscolombii</i>) *
				Svart ängstrollslända (<i>Sympetrum danae</i>)
				Tegelröd ängstrollslända (<i>Sympetrum vulgatum</i>)
				Större ängstrollslända (<i>Sympetrum striolatum</i>)
				Blodröd ängstrollslända (<i>Sympetrum sanguineum</i>)

** = Arter som ej är funna i Skåne (kräver alltid dokumentation)

* = Dokumentation krävs

Hotkategorier

RE = Forsvunnen

EN = Starkt hotad

VU = Sårbar

NT = Missgynnad

EU = EU:s habitatdirektiv